

י י ד י ש ע

פעם שער צייטונג

אויף דינעם צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענוסעירען. זינד דער פרענוסעירער שטיבלעך. כענינס מיט דעם בעסטען דעם פרעסען בלאטטען. דיא רעדאקציען בעלידעס זיך און דעם ט. ווייסענער בולוואר נומ' 29. יעדען טאג אויף דיא פרענוסעירער. בעלידעס צו זענען בעלידעס.

דינעם בלאטט ערשיינט דעריימאל וואכענטליך. פארשטייט זיך אויף פרישע וואך קאסטען. פאר אפטערדייג-וואנגן. נאכגעקויפט 9 גולדען קאסט. ווי. האלבעקויפט 4 גולדען קאסט. ווי. פריעסעליידיג 2 גולדען קאסט. ווי. פריש איםלאנד. נאכגעקויפט 9 גולדען - קר. 4. ווי. האלבעקויפט 4 גולדען 50 קר. 4. ווי. פריעסעליידיג 2 גולדען 25 קר. 4. ווי.

Budapest, 22. Oktober 1884. בודאפעסט, מיטטוואך ד חשון ה'תרמ"ד. Nr. 119 זעכצענטער יארהאנג

דיא ארבעטס-דעכאטע.

דער פרינסע טאג.

דאס איפריעטען דעם אבערדינעטען פראני פניוועשי, אים דעסען שאנר רעדע ווי שאן אין דער מאנטאג-נימער אינזערעס בלאטטעס איינען איינען פערדאפענטליכטען, האט אין דריי-פאכעס פערדייטעט. ער האט אין דעם שטער רייזע דאס שאנדעלעכעטען שרייבען דער אנטשעמישען מיטוהן, וויא נאך קיינע פאר איהם געבראנד-מאקט. ווינע שפראכע געגען דיא אנטשעמישען וואר זא שאננעסלאך, דאס ער זיך וויא וויי בע-היינט מאנטאג ערוואהנטען, איינע ערעכטעווייניג דעם פראוידענטען געפאללען לאסען מיטען. זיי גער פארטייא האט ער בענעפאלסט איינען דיענסט געלייטעט. דען ער וואר דער ערסטע רעדער דער געמאכטען אפשאציקן, דער אשפען אינד ענטשעדען דיא אנטשעמישע בעוועגונג פער-דאסטען, דיענע פארטייא, וועלכע פאר דען וואה-לען מיט דען אנטשעמישען איינע האנד מאכטע קאנטע זיך זיידעס פאר דער זיכערן ביהעמישע נאסענשאפט נור שווער לאומאכען, אונד טראטע דעם זיך דער פיהרער דער פארטייא, נדאא אשפאן וועדערהאלט אונד אים ארבעטס-ענטשעמישע געגען דען אנטשעמישען אייבערשען, זא האטען מאן דאך צו דיענען ערקלא-ווענען קיין רעכטע פערטייטען, דיא פארנעםטיגע רעדע פראני פניוועשי דערך, דאס יעדען צווייפאל אויסגעשלאסן און דאס דיא געמאכטע אפשאציקן מיט דער אנטשעמישען פארטייא פאללשט אונד די אנטשעמישען געברייט אונד אנטשעמישען מיט אללען מיטטעלן צו בע-פאלטען, דאס בעווייזט אויך דער שטרמישע ביי-פאלט, מיט וועלכעס דיא אנגע פארטייא דיא רעדע פניוועשישם בעלייטעטען, זיין דריטטעס אינד דרעסעט פערדייטעט אבער אונד, דאס ער דען מיטשעפראוידענטען צו איינער ערקלארען געלענעהייט געגעבען האט, וויאזוי ווא פאן קאלא-מאן מיטא נאך ניכט צו הארען בעקאטען האבען. דער מיטשעפראוידענט שיינט דאריין געוואר-טעט צו האבען, דאס איהם פאן דער זענען פארטייא און פארטייא פאללשט פאן דעם אנטשעמישען ניכט שטרענגער גערע מאכטענעלן ערנרייפט אים זיך זא צו אייבערן, וויא ער זיך געאיבערט האט, אונד אים זיך שא-טער אייך דיענע פארווערס בערווען צו קאננען וויא ער עס דען אויך אין איינעם שטעללעכע וויי לעגען אויף דיא פאניעסטרענע רעדע קאלא-מאן מיטאס זעהר נראסעס געווייכט, און פאניעסטרענע שרייבען ווי דעם יונגען פניוועשי (פראני פניוועשי) פראני פניוועשי איז אין קיים 25-יארהרער בירשענער יונגלעך, דער פיהרער אלס ערענער און חיות דעם נאפטן מאריין ענטשערהאוי וויקטען ער איז אים אווארען ווארלעבענען, אנטשעמישען אפשאציקן, ווא דיא בעוועגונגען דעם נאפטן ליענען, אויף דיערעטען בעטרייבען ערענעס געוואהלען ווארדען. ווי ערוואהנען דאס היער אים דעם נרונדע, ווייל דער נראס אלס אנט-שעמישע קאנאנט אונד אונד דיא אנטשעמישע פארטייא אויף פניוועשי, אלס אויף איינען בעטרייבן אנהאנגע-ווענעטע, דאער דיא אונאנגענעמטע איבעראוישונג, וועלכע דיא רעדע פניוועשישם אונטער דען אנטשעמישען הערפארדיקען, דאער דיא ווילדע וואוסה, מיט וועלכער נעסען, פרינסעלענעטען איבער פניוועשי הערפאללט

וועשיש איין נאפעס פערדייטעט צו, דאס ער היע-צי דיא פערנלאסטען נאב. אין אנדערעם ערפריילכעם עראייניגטע דער פארנעסטרענען זענען וואר דיא רעדע דעם קאט-האלישען גייסטליכען פראני פניוועשי (פאן דער רע-ניערונגספארטייא) ער פאלעמוזרטע געגען דיא אנטשעמישען גייסטליכען קאמלאיש אונד זמאנדי אונד פראטעסטירטע אים נאמען דער קאטהאלי-שען גייסטליכקייט דעם לאנדעס געגען דאס בע-שאמענדע אונד פערדאמענטווערטהע איפריע-טען דערוועלכען. דער גייסטעפראוידענט ערקלארעט פאר אללעס, דאס ער זיך אין בענען אויף דען אנט-שעמישעם נור אים זענען זיך ווילל, דען אין איינע דיקוססיען ווילל ער זיך מיט דיענען העררען דורכ אים ניכט איינלאסן. ער פארנעסטרענען זענען דאס פאן מיטא וואנטע דאן ווארסליך פאלגענדיגעס:

אין אבערדינעטער האט דיענער טאגע זיינע פרייע דאריבער אויסגעדרוקט, דאס מאן זיך יענעט בערווייזט איבער דען אנטשעמישעם אר-דערען, וואהרענד מאן פאר איינען אהרען, אלס מאן צוירסט דאסאן געשפראכען דאריבער לאב-טע. וויסען ווא וואס דער נרונד העפאן איז? דאס ווי נאמליך דען בייס אן זיינען פריכטען ערקאנט. דיענע פריכט אים ניכטס אנדערעס, אלס דאס איי-שלאגען דער פרינסעט פאן פריעליכען ביהעמיקן דערען בערווייזונג אונד פארפאלענע מיטהאנדלונג (עושיטטימני רעכטס), נון איינעם געוואכטע גע-גענאכטער העסען פריכט דאס אונד, קאנן מאן ניכט מערל האבען, זאנדערן דא אונד עס בע-היינט פליכט, אנדערע טעלע צו ערווייפען (עושיטטימני רעכטס).

אום פערנאנגענען אהרהונדערט געלאנגען עס אייניגן זיך דעקעסעפראפעסעט שווארצע בלאט-טען און דיא אהרביכע דער אונגארישען יוסטיץ איינצולעגען, נון דער העררען אנטשעמישען ווייך עס געליינען, בענעזא שווארצע אונד בעטרייבענדי בלאטטער דעם דאריים (טאנענדי, ווא זאמטשליכע רעדען איינעטראגען ונד) דעם אונגארישען אב-געאדירטענערהייטען איינצולעגען און אונד (רעכטס) אבער זאויא יענע אויפארטען אונד וויא דאריבער יעדער ניכטערן הענקענע אונד פיהלענדיע מענט-זא אין פערדאמענטענע ארטווייל אבענעקען קאנן, ווא וועדען אויך זא מיט אהרעס וויקטען ענדיגען. נור דאס איהר געוויסען ניכט איינעם פערבראנ-טע העכטען, זאנערען דאס בליט דער פאן אוהנען אהרענעטראגען, בערווייזען ווירד. (לעכהאפטע צו-שטיממני רעכטס).

אונד אויף דיענעם געביטעט ווארע אויך מיט דען העררען אנטשעמישען צו ענדע. דיא פריכטע אהרער לעררען ווערדען אויך איפערקראם פער-פאלגען, דאך ווערדען אויך נאך בעטען קראפטען זאנע דאסר טראגען דאס אויך דיא פריעסעליידיג דיענער לעהרען אונד דיא פריעסעליידיג דעם פאלקעס פערדייטע, (עושיטטימני רעכטס) אויך ווילל דאך וועגען, אב דער הערר אבערדינעטע פניוועשי, דער יענעט דעם פערדאט אים אהרדיק ניכט, דאס אויך פאר דער פערברייטונג דעם אנטשעמישעם דיא איינען פערשליכעט, דאס אויך היע אונד דא איינע שאנע רעדע האלטען, וואבייא אויך אונד געגי-זיך לאסען אויך ווילל דאך וועגען, אב ער, וועגן און געלענעהייט האבען ווערדען, דיא אונד מיט

טעל צו פערלאנגען, וועגן אויך קיינע שאנע רעדע האלטען, זאנערען בעשטרעבט זיך ווערדען, דיא ווייך קאננען דער ניכט שא-נען רעדען אונד ער צו פער-הינדערען, אב ער אונד זיינע פארטייא דיא מיטטעל העיען בעווייליגען ווירד (לעכהאפטע צו-שטיממני אונד האנדעקלאטען רעכטס), דען עס דארף ניכט געשעהען, דאס פאר דיא פארנע-דען וועלכע פאן היער אים, ווא דיא אויך זיכער-הייט ווירד, אונטער דאס פאלק געשלידערט ווערדען, אנדערע לידען זאללען, וואהרענד דיא בעטענעפערנען, דיא אויף דעם זיינע דער פרינסע אונד אויף וועלכעס זענען אפטרע אהרע לעררען פערברייטען, ניע אונד אין קיינעם פערדאמטעס ערווייזט ווערדען; זא דארף אונד קאנן עס ניכט לאנגער בלייבען. (לעכהאפטע צו-שטיממני.)

מיר בלייבע דאס הערר, זא אפאט אין איי-שילדענער אונד אהרענעפארטער לידעט, אונד ווא עס דאך דיע גערעכטקייט ערפארדערט, דאס ניכט ער, זאנערען דערווייניגע דער אויף אהרענעפארט, ביסען זאלל. (שטרמישע צו-שטיממני רעכטס).

דער גייסטליכע יאזאן אקאש'ש זאנעט אונד טער אנדערעס פאלגענדיגעס:

אלס קאטהאלישען פרינסעטע האלטע אויך עס פאר מיינע פליכט צו ערקלארען, דאס דיא אונגארישע גייסטליכקייט מיט דעם וואס מיינע שטאנדעספאללען קאמלאיש אונד זמאנדי זא-טען, בערווייזען אבער מיט דער מאנער אונד מיט דעם טאנע דעם לעטצטערען דורכאייס ניכט איינפערשטאנען אונד (לעכהאפטע צו-שטיממני, וועלכע האנדעקלאטען רעכטס). אונד דאס געענדיגטע הוי ווירדע זיך געגען זען געבלי-דעטען גייסט, דיא געדינגט אונד עטשפרינגען דער אונגארישען קאטהאלישען גייסטליכקייט פער-זינגען זענען דאסערען ניכט פאראויסגעטעט, דאס דיא אכטטאנדיג רעדע דעם אבערדינעטען זמאנדי בייס קלעיום אינזערעס פאטערלאנדעס דאס אללגעמינע געפיהל דעם בעוועגונגס ער-וועקט. (לעכהאפטע ביזשאל רעכטס). עס איז ווער בערווענענעטע, דאס דאס אונגארישע פארלאמענט זא טיעף גענוגען אונד, אונד דאס עס געראדע צווייא קאטהאלישע גייסטליכע זיין מיטטען, דיא עס זא טיעף הינאנבעשטאטען האבען, יאנאש'ש פערטהידיגט דאן דען מיטשעטער טרע-פארט געגען דיא אונגארישען אנהרענע אונד זמא-דיס אונד שפריכט וועדערהאלט אים נאמען דער אונגארישען גייסטליכקייט זיין פערדאמטענאמיר-טוהיל אים, אבער יענע זיינע קאללענען, וועלכע פאלונג אונגעשלאסען האבען, דיא פערזינדען זיך אלס מענטשען פערזינדען זיך אלס בייסען אונד פערזינדען זיך דרייפאך אלס קאטהאלישע פרינסעטע, (לעכהאפטענדיג שטרמישע ביי-פאל רעכטס. ווירדעשפריך אונד לארס פאן זייטע דער אנטשעמישען)

דער זעכסטע טאג. בלאטטאזאר ערוואהט האט געשפראכען. דאס איז דאס נאפעט עראייניגטע דיענעס טאנעס. דער ביהענדיקען פאן שטיינאמאנעל, דער צו דען שטאלענעטען ציערדען דעם פאטערלאנדעס גע-ווארדען אונד, דער אלס יוסטישענישטער דעם קא-בייטעס אנהראש'ש דיא עמאנציפאציע דער וועגן דורכגעפיהרט האט, ליעט אונס אן דיא אנטשעטע





גענויארט פֿערגעסען אונד וויא פֿערהיינגע-  
פֿאללער טראַסט שליך זיך דיא האַפֿענט און אונד  
ווערע ברום? עס גיבט נאך דיא וואַרע שטאַטמאַט-  
נער דיא אונגאַר, דיא פֿיר אונד עכט פֿרייהייט,  
פֿיר דיא אונגאַרן ליבעראַליסטן געגלונען, אונד  
וויא ברויכען ניכט בעשאַט און דיא פֿערגאַנגע-  
הייט צו דענקען. דיא נייטפֿאללע קאַפּ באלט-  
האַר האַראַטיאָס בעמערט זעהר שאַן "פֿעס-  
טער לאַדו", "פֿערגאַנגע אונס און אינגע פֿיער-  
שפּריהענדען בערג, דעססען שייטעל מיט שנעע  
בעדעקט אונט", דיא קאַפּ אונט מיט ווייסעם  
האַרען בעדעקט, דיא ערלע ענוכט אבער  
פֿלאַטמט אים וועגנערליכען, אידעאלען פֿיער דיא  
בענייסערונג אונד דיא העררליכסטען געדאַנקען  
און דיא העררליכסטען וואַרשען געקלידעט פֿליע-  
טען אים דעם בעדעקעם מונדע. נור דאס אינגע  
לייכטע ניכט שוואַצע גלאַנען בעדעקט דיא-  
זעלבע, דעגן באלשהאַר האַראַטיאָס האַט אים  
דויענטע דעם פֿאַטערלאַנדעס זיין אינגעליכט  
פֿערהאַרען. עס וואַר דאס קיינע אויפֿטערמאַקסי-  
מעה, עס וואַר דאס אַבאָט, מיט וועלכער דיא נאָ-  
צע הייז דען העררליכען אויספֿיהרונגען לוישטע.  
אונד זעלבסט דיא פֿרוואַלען 17 וואַרטען עס ניכט  
דען גייווען שטאַטמאַט צו אונטערברעכען.  
אונד אלס ער געטענעט, בראַך און וואַהרע אַבעל  
לאַן וועגטליכע מענישען, דיא הערפֿאַראַטיאָנען  
מאַנגער אללער פֿאַרטייען אַילטען אויף האַראַטיאָס  
צו אים און צו בעליקוויגען, דיא איגרוק דיא  
זעהר רעדע וואַר זא אַבערוואַלענדע, דיא דעם  
פֿאַרדיעטע נאָך אַ וואַרטען דיא וועגנען אויף  
אינגע מינוטען סיספֿערהרען מיסטע. דיא פֿאַללע  
הייז גערעטע זיך ראַש אונד בלייבט אויך לעער-  
דעגן דיא נאכטע רעדנער וואַר ניעמאַנד אַנדער-  
לע רלע אַלס - אַ וואַרטען שטאַט. באלשהאַר האַר-  
וואַט אונד אַ וואַרטען שטאַט! און אינטערשיעד וויא  
צווישען קאַנג אונד גיילער, צווישען ערלע ערליכ-  
טיג אונד אונד באַזאַלעטע דוממייט! און אינטערשיעד  
וויא צווישען דעם הערלעכען פֿרייהייט אונד דעם  
אַנטעסטישען העטצער.

בעפֿאַר האַראַטיאָס זיינע רעדע בעגאַנג אונט  
דען אַנטעסטישען אינגע אונטענעקע אַבער-  
ראַשען וועדערפֿאַהרען דיא באַנדע דער 17, צאַהל-  
טע נאַמליך דען גייווענאַלשען אַבעקאַרדעמען  
דאַניעל האַוואַר צו דען אַהרונען דויערער-  
נירפֿע נעסטרען אלס ערסטער רעדנער דיא  
וואַרט אונד ערקלאַרע זיך און אינגע שאַנען  
רעדע פֿיר דען אַרדעסענוואַר אַראַים אונד  
געגערען אַנטעסטישען אונד פֿערהאַרען וויא  
וועלכען ער אים 3 גינגען פֿערהאַרען 1 וויא  
דיא אויפֿטערמאַקסיט דעם לאַנדעס הויך דען אַ-  
פֿערהאַרען וועדערפֿאַהרען וויא פֿערהיינגע-  
פֿאללער טראַסט שליך זיך דיא האַפֿענט און אונד  
ווערע ברום? עס גיבט נאך דיא וואַרע שטאַטמאַט-  
נער דיא אונגאַר, דיא פֿיר אונד עכט פֿרייהייט,  
פֿיר דיא אונגאַרן ליבעראַליסטן געגלונען, אונד  
וויא ברויכען ניכט בעשאַט און דיא פֿערגאַנגע-  
הייט צו דענקען. דיא נייטפֿאללע קאַפּ באלט-  
האַר האַראַטיאָס בעמערט זעהר שאַן "פֿעס-  
טער לאַדו", "פֿערגאַנגע אונס און אינגע פֿיער-  
שפּריהענדען בערג, דעססען שייטעל מיט שנעע  
בעדעקט אונט", דיא קאַפּ אונט מיט ווייסעם  
האַרען בעדעקט, דיא ערלע ענוכט אבער  
פֿלאַטמט אים וועגנערליכען, אידעאלען פֿיער דיא  
בענייסערונג אונד דיא העררליכסטען געדאַנקען  
און דיא העררליכסטען וואַרשען געקלידעט פֿליע-  
טען אים דעם בעדעקעם מונדע. נור דאס אינגע  
לייכטע ניכט שוואַצע גלאַנען בעדעקט דיא-  
זעלבע, דעגן באלשהאַר האַראַטיאָס האַט אים  
דויענטע דעם פֿאַטערלאַנדעס זיין אינגעליכט  
פֿערהאַרען. עס וואַר דאס קיינע אויפֿטערמאַקסי-  
מעה, עס וואַר דאס אַבאָט, מיט וועלכער דיא נאָ-  
צע הייז דען העררליכען אויספֿיהרונגען לוישטע.  
אונד זעלבסט דיא פֿרוואַלען 17 וואַרטען עס ניכט  
דען גייווען שטאַטמאַט צו אונטערברעכען.  
אונד אלס ער געטענעט, בראַך און וואַהרע אַבעל  
לאַן וועגטליכע מענישען, דיא הערפֿאַראַטיאָנען  
מאַנגער אללער פֿאַרטייען אַילטען אויף האַראַטיאָס  
צו אים און צו בעליקוויגען, דיא איגרוק דיא  
זעהר רעדע וואַר זא אַבערוואַלענדע, דיא דעם  
פֿאַרדיעטע נאָך אַ וואַרטען דיא וועגנען אויף  
אינגע מינוטען סיספֿערהרען מיסטע. דיא פֿאַללע  
הייז גערעטע זיך ראַש אונד בלייבט אויך לעער-  
דעגן דיא נאכטע רעדנער וואַר ניעמאַנד אַנדער-  
לע רלע אַלס - אַ וואַרטען שטאַט. באלשהאַר האַר-  
וואַט אונד אַ וואַרטען שטאַט! און אינטערשיעד וויא  
צווישען קאַנג אונד גיילער, צווישען ערלע ערליכ-  
טיג אונד אונד באַזאַלעטע דוממייט! און אינטערשיעד  
וויא צווישען דעם הערלעכען פֿרייהייט אונד דעם  
אַנטעסטישען העטצער.

## פֿאַלליעטאָן.

### דיא אַפֿפֿער דער האַבאַלאַ.

היסטאָרישער קאַסאן אויס דעם 17טען יאָרהונדערט.  
(17טע פֿאַרשטעצונג.)  
"פֿערבישען אויך היינען שלעך דאַפֿאן צו שפּילן-  
כען; ווערע אַב וואַ אַ קאַנסט", שפּראַך יאַקאָב פֿון  
עליאַ. דיא שטונדע וועדער ענטהיללונג מוס אַבער דיא  
קאַסטען, וויא איין ריכט און דער נאַכט, יעצטע לאַס אונס  
צעהנפֿאַכע שליער וועפֿען אַבער היינען צוועק."  
"דיא האַט רעכט; אויך שטימע דיר בייא, ענט  
געגעטע סאַבאַהאַ; עס וואַרע אונקלוג אונס צו פֿער-  
ראַשען אונד אונזערן פֿיינדען און דיא האַנדע צו געבען.  
לאַס אונס אים שטיללען וויקען, אויך פֿיווע דיא הייליגען  
רינג פֿאַן אונד פֿערוועט ניכט מערר זיינע ערפֿאַכטע  
קאַסטען; נור צו רעכענען שטונדע וואַל ער מיר דויערען."  
געזענטעט וויא דיין וואַרט! און נאַז וויא היער  
וויא דיר פֿאַרעאַריישישט; וויא וועבען דען טעפֿיך אונד  
בריישען איהן אויס, אויף וועלכעס דו אַיינזעטערשעטען  
וויסט."

אונד אַ אַפֿפֿער הינוואַנדערלע אונטער אַלוינען  
אונד פֿיינעביישיקען, קאַסטען וויא נאך בורגאַבאַט, סאַב-  
באַטהאַים הייסליכען אויפֿשענאַהאַלע.  
דיא צווייטע פֿערהאַרען וויא פֿערהיינגע-  
פֿאללער טראַסט שליך זיך דיא האַפֿענט און אונד  
ווערע ברום? עס גיבט נאך דיא וואַרע שטאַטמאַט-  
נער דיא אונגאַר, דיא פֿיר אונד עכט פֿרייהייט,  
פֿיר דיא אונגאַרן ליבעראַליסטן געגלונען, אונד  
וויא ברויכען ניכט בעשאַט און דיא פֿערגאַנגע-  
הייט צו דענקען. דיא נייטפֿאללע קאַפּ באלט-  
האַר האַראַטיאָס בעמערט זעהר שאַן "פֿעס-  
טער לאַדו", "פֿערגאַנגע אונס און אינגע פֿיער-  
שפּריהענדען בערג, דעססען שייטעל מיט שנעע  
בעדעקט אונט", דיא קאַפּ אונט מיט ווייסעם  
האַרען בעדעקט, דיא ערלע ענוכט אבער  
פֿלאַטמט אים וועגנערליכען, אידעאלען פֿיער דיא  
בענייסערונג אונד דיא העררליכסטען געדאַנקען  
און דיא העררליכסטען וואַרשען געקלידעט פֿליע-  
טען אים דעם בעדעקעם מונדע. נור דאס אינגע  
לייכטע ניכט שוואַצע גלאַנען בעדעקט דיא-  
זעלבע, דעגן באלשהאַר האַראַטיאָס האַט אים  
דויענטע דעם פֿאַטערלאַנדעס זיין אינגעליכט  
פֿערהאַרען. עס וואַר דאס קיינע אויפֿטערמאַקסי-  
מעה, עס וואַר דאס אַבאָט, מיט וועלכער דיא נאָ-  
צע הייז דען העררליכען אויספֿיהרונגען לוישטע.  
אונד זעלבסט דיא פֿרוואַלען 17 וואַרטען עס ניכט  
דען גייווען שטאַטמאַט צו אונטערברעכען.  
אונד אלס ער געטענעט, בראַך און וואַהרע אַבעל  
לאַן וועגטליכע מענישען, דיא הערפֿאַראַטיאָנען  
מאַנגער אללער פֿאַרטייען אַילטען אויף האַראַטיאָס  
צו אים און צו בעליקוויגען, דיא איגרוק דיא  
זעהר רעדע וואַר זא אַבערוואַלענדע, דיא דעם  
פֿאַרדיעטע נאָך אַ וואַרטען דיא וועגנען אויף  
אינגע מינוטען סיספֿערהרען מיסטע. דיא פֿאַללע  
הייז גערעטע זיך ראַש אונד בלייבט אויך לעער-  
דעגן דיא נאכטע רעדנער וואַר ניעמאַנד אַנדער-  
לע רלע אַלס - אַ וואַרטען שטאַט. באלשהאַר האַר-  
וואַט אונד אַ וואַרטען שטאַט! און אינטערשיעד וויא  
צווישען קאַנג אונד גיילער, צווישען ערלע ערליכ-  
טיג אונד אונד באַזאַלעטע דוממייט! און אינטערשיעד  
וויא צווישען דעם הערלעכען פֿרייהייט אונד דעם  
אַנטעסטישען העטצער.

טעסטישעס פֿאַן דען אינגענאַטליכען קוועללען  
דעם אַבעלס אַבערזעצונג וויא. 2) וויא דער אַ-  
טעסטישעס דיא גינגענאַטע דער ברויטליכען  
מענישענליכע אונד נאַכטענליכע פֿערהיינגע-  
אונד 3) וויא דער האַנגען אונט, דאס אים דער  
פֿרייהייט צו גינגען אינגענליכע קלאַסען אונד  
צום שאַנען אַנדערער געמאַכט וועדער.  
באַלשהאַר האַראַטיאָס האַט זיינע פֿריינדע  
אַנטאן ווישען, דען ער נאָך צעהנאַהרונגער הויכע  
מיט פֿריידען וועדער אויף דעם קאַמפֿעלאַטע  
בענייסען; דען ער טראַנט דיא אַטען פֿאַרבען  
אונד קאַפֿעט מיט דען אַלשען וואַפֿען, ער גיבט  
איהם רעכט, דאס דער גינגען דעם אַבעלס און  
דער געוועללשאַפֿט ליינט אונד ניכט און דער רע-  
גערונג. (האַראַטיאָס שטעט אויסערהאַלב דער  
פֿאַרטייען) פֿיר אונגאַרן אונד דער ליבעראַליסטן  
דיא לעבעסקוויילע, אַהע וועלכע עס אינגע-  
באַ פֿערהאַרען אונט. דיעס זאנע ניכט און; יענער  
גראַסע מאַן, דער הויך פֿאַסט 40 יאָהרען דער  
פֿיהרער דעם אינגאַרשען ליבעראַליסטן וואַר,  
זאנעט עס פֿאַן יענעם פֿלאַטען דאַרט (דערנער  
ציינט אויף דען העמטאַלגען זיטן פֿיר אַן  
דע אַקס), דער נאָך הייטע לעער אונט אונד  
דאָרויך דיא גראַסע לוקע אַנדערשע, דיא זיין  
שיידען און אונזערען רויהען צוריקלויט (בעוועגונג)  
וועגן דער ליבעראַליסטן פֿאַן אַבען אַנגעפֿאַפֿע-  
וויא, וויא דער דערוועלכע און דער געוועללשאַפֿט נור  
נאָך שפּאַרקער; און אונזערער צייט וויא אַבער  
דער ליבעראַליסטן פֿאַן דער געוועללשאַפֿט זעלבסט  
בערהאַרען, אונד דאס אונט אונד גראַסע געפֿאַהר,  
זא גראַס, דאס און דער רעגערונג, וועלכע אים דען  
רוקשייטע דער געוועללשאַפֿט אַפֿוואַהאַלשען אים.  
נאַהמערעלען און אונזערונג צו גינגען בעדעקט,  
פֿאַר ל ש ט א נ ד ג י צ ו ש ט י מ ג ע.  
דיא בעוועגונג, וועלכע זיך און אונזערער גע-  
זעללשאַפֿט ענטוויקעלשט, פֿערגעטעט דען שאַנס-  
פֿיר הויס אונזערען פֿערהייט. דיא  
פֿאַר ל ש ט א נ ד ג י צ ו ש ט י מ ג ע, וועלכע  
נור אינגאַרשען בערהאַרען וועדערן זאָפֿן, אַלס עס  
פֿיר דיא ערהאַלונג דעם שטאַטעס אונזערונג  
נאַהמערונג אונט, בליידעט דיא ערסטע אונד וויב-  
טיגסטע גינגענאַטע דער פֿרייהייט, דיען אַללען  
האַט דער מענישעס אינגע נייע געשטאַלט געגעבען,  
האַט אינגע צווייליאַנען געשאַפֿען אונד דויערען  
אַללען אונט עס צו דאַנקען, דאס דיא מענישעס  
און אידער ענטוויקעלונג נאָך נייע דיא רעווע  
פֿאַרטיישטע געמאַכט האַט, אַלס און אונזערער  
צייט; אונד דיען גינגענאַטען וויא דיא טרוי-  
דיגע בעוועגונג דער גינגען צייט פֿערגעסען אונד  
דאָרויך זיך זעלבסט צום טאָדע פֿערהאַרען וועלכען.

אָטעסטישען האַטע פֿאַן אינגע ענטוויקעלונג אויסזיכט  
אויף דען אַטליכען טהייל דעם מערעס. אויף דעם אַל-  
טאַנע זאַסען ראַבעל אונד דיא בליידע האַנאַה. דיא פֿיר-  
נער דער לעסטערשען לוישטען הויך דיא זאשען דער פֿאַר  
איהר שטעהנדיקע האַרעס, איהר שאַנען וואַר, דעססען  
אויסזיכט דאס אַרעאַל ריינסטען קינדליכייט אויף, לעהנ-  
טע אַס אינגעשטענעט, גלייכזאַם אַלס וויא זיא און שיע-  
פֿעס נאַכדעקען פֿערוועקען; ראַבעל שפּרקעט פֿלאַטלעך  
פֿערהאַרען זיך האַנאַהס ענוכט, דיא אַלס עס עפֿפֿאַר,  
אַלס שפּאַטע איהר פֿאַן אַבען ליכטלאַנגע צו; זיא גריפֿ  
האַסטען נאָך דען האַנגען ראַבעלס, דיא זיא, אינגעניסטיג  
און איהרע ליפֿשען פֿירשעט, "יא, אונטע זיא און פֿערהאַרען  
בענייסערונג; הייטע נאָך וויא ער היער אינגעזעהן,  
דער קאַנג דער ערדע, איראַעלס האַפֿענט, דער ערלעכער  
אויס דער סקלאַוועריאַ."  
"אַ וועגן דאס וואַר וואַרע!"  
"אונד גלייכעט דאס ניכט מינגען פֿאַרעצוויאונגען?"  
"און צושייטעט פֿאַר וואַנגען איהנגען גלייכען צו  
דירשען."  
"און ערונד האַט עס געוויסזאַם, דאס דאס דעם  
מעססיאַס וואַהרעאַהאַטען ברויטען יוסט."  
"יא, האַנאַה!" דיען ראַבעל איבערוואַלענדע פֿאַן  
געפֿיאל, דיא בליידע אַמאַסיגער אונד שפּרישען און דאס  
הערען פֿירעסענד; "און פֿיהלע עס, און ווייס עס! עס  
שטעטעט פֿעס און מיר, וויא דיא פֿעלדען דעם אַהרונאַטעס,  
אויף דענען דער בייא דער וועלש געגרינדעט אונט; און  
בין דיא דעם מעססיאַס פֿירשעטעט ברויטען אונד זעהן,  
דיעס אויסגעשפּאַכענע וואַר, דיעסען געבורט מינגער

דער ליבעראַליסטן, דען און היער קעננציבענעט,  
אונט ניכט און הישער ליבעראַליסטן. וויא דיא  
אַנטעסטישען בעהרשען; דיעווען הויס אַבער-  
אַלס אַלס דיא דען וועגן ניכט. דען גראַסען אַנטהיל  
און דיעווען ליבעראַליסטן האַט דיא ברויטליכע  
קולטור, יענע ערהאַבענע העלליקייט, דיא אויף דאס  
צווייטע דער רעכטליכע פֿרייהייט באַהיט אונט דער-  
פֿירן פֿערהאַרענאַטען לויטעט; לייכע דיען  
פֿערהאַרענאַטען לויטעט; לייכע דיען  
נאַכטען, וויא זיך וועלכעט. אַכטען און דיעווען  
ליבעראַליסטן, דער לייכער דיא איינזיכטע דער  
פֿרייהייט פֿערהאַרענאַטען, אַלס דאס דער דיא פֿרייהייט  
וועלכעט ערווערן; (שפּרישען ביפֿאַלע).

דער אַבער-דענעטע קלאַש ניכט דיא בע-  
הווענענדע פֿערוועקענע, דאס דיא אַנטעסטישען  
דיא וועגן ניכט ערשלאַנגען, ניכט איינמאַל נאָך  
פֿאַלסאַטאַ פֿערהאַרען וואַלען. נון יא, וואַ-  
לען און מענישענפֿרייהייטענע געריכטע מיטטעל נאַט-  
ליך דאס אויסהונגען (הייטערקייט רעכטס), אַינ-  
דעס זיא איהנען דיא פֿירע קאַנזערווען אונטאַ-  
לעס מאַכען אונד פֿערהאַרענע ערווערענע צווייטע  
ענטזעהען וואַלען, דאַבייא אַבען דיא אַנטעסטי-  
מיטען נור צווייטענליך פֿערגעסען. וועגן זיך דען  
וועגן מערהערע ערווערענע צווייטע אַנאַנאַלעך  
מאַכען, זא וויא דער טרויער דער וועלכע פֿערהאַר-  
טונג זיא געראַדע צו 17 גע, יענע פֿערהאַר-  
כען, דערען זיא ויא יעצטע בעשולדיקען וויא ק-  
ל יך צו בענעהען, אונד דיא פֿערהאַרענע ווער-  
דען געראַדע זיא, דיא אַנטעסטישען זיין, וועגן  
פֿערהאַרע דער אַנטעסטישען צווייטע מענטש אַונד  
מענטש איינמאַל אויסגעשפּאַרעטען אונט ווער  
איהנען דאַפֿיר, דאס מאַרען ניכט און אינטער-  
שיעד צווישען אַילען אונד נייטאַרעליען, אונד  
איבערמאַרען און אונטערשיעד צווישען דעם אַב-  
אדעליגען אונד דער הענטערע געמאַכט וועדערען  
וויא. זא דאס וויא באלד דאַרט אַנאַקאַסטען וועדערען,  
וואַ דער מענטש - ביים באַראַן אַפֿאַנטע?

דענער שלעכטע זיינע אַנדערשלאַכטיג-  
דיגע רעדע מיט דער אייפֿאַרדענע, דען פֿאַראַ-  
טהיילען דער געוועללשאַפֿט מוטהו געטענענע  
רעטעטען, עס אונט דער שווערסטע קאַפּ אַבער  
איהר דער שאַנסטע זיינע, דיא נאַציאָן פֿאַן דעם  
איהרונען, אויף וועלכען זיא וועלכען אונט צו  
ריק, אויף דען וועג דעם ליבעראַליסטן צו פֿיהרען,  
אונד וויא דען וועג דען דען דען דען דען פֿיר-  
אַלס פֿאַר פֿיר ערען (רעכענאַטען ביפֿאַלע).  
און בין נאַמליך און שפּעטער ווערע אונזערונג.  
דאס, זאויא דיא שאַנסטען בלאַטטער אונזערער  
געשיכטע פֿאַן דען קאַמפֿען, ערפֿאַלגען אונד שאַפֿ-  
פֿונגען דעם ליבעראַליסטן קיינע געבען, אויך דיא  
צוקונפט דעם פֿאַטערלאַנדעס פֿאַן ליבעראַליסטן

היילונגען אַבערצווינגען טאַנט זעכענע און מינגער וועלע  
פֿאַרט אונד פֿאַרט, אויך בין דיא שאַלע דעם אַלס. וואַ-  
מיט ער געוואַכט וועדערען וויא צום קאַנג דער וועלש;  
און בין דיא ליכטע, וואַרן דיא פֿלאַטעט זיינעס זיינען  
ליכטע אַללען פֿאַלגען שפּראַחליך וויא; און בין דיא  
וואַלענענליכע בייא טאַ אונד דיא פֿערהייטעל בייא נאַכט,  
דיא איהם פֿאַרנאַונדערען וויא אויף זיינעס זענעריכען  
קאַנזענאַנגען ער אונט דאס פֿאַרבייטע שפּעטערלאַך אויף  
דעם בערגע אַפֿאַטע, בליישענדר אים זאנענענען, בעדער-  
קענדר דיא זיכטאַטע העררליכייט דעם הערען; און אַבער  
בין דיא ווילע, אויף דיא עס געגרינדעט אונט, אויף דער  
עס פֿעסט רוהט אונד און מיר וועדערען זיך דיא פֿאַלעך  
לעגען, דיא דא קאַסטען אַנאַכעטען, פֿאַם פֿאַרענאַנדר  
אונד פֿאַם אַבערלאַנגער, אונד וויא און אַפֿאַטעס ליינע-  
קרויס, זיינע זיך מינגען גינגענען, מינגען בליהענדר  
פֿערהאַרונג און דער ווילע עפֿפֿאַר, אונט דאס דאן צו קיס-  
טען אונד צו שפּיקען אונד דיא קראַנע זיינעס רוחעס,  
דיא קראַנע דעם לעבעס, דיא דארויף הויס, זיינע קראַנע,  
זיין קאַנזענאַנגען צו אַמשייענען; וועגן דיא איינזעהען און  
דיא וועלש; און שווערע נאַשטעס, דיא פֿיינדע דעם הערען  
צו שפּאַנען אונד דען ערדיקייט צו ערפֿאַרען, זא בין און  
דער טראַנע דעם שווערעס, דיא שידע, דיא עס בעליי-  
טעט אונד און דער ער רוח?"  
"הייל! הייל דיר, קאַנזען יודאַס!" דיען דיא  
בליידע, "ער קאַסטען ער קאַסטען, וויא אונט דיא פֿאַפֿע-  
טען פֿעיקענדיגס, דיא קראַנע דעם מעססיאַס שפּראַחליכע  
פֿאַן זיינעס וואַסער, ראַבעל! אַבעל, און זענען זיך!  
דאס הייל אַוואַלע קלאַשען און זיינע פֿאַפֿעטע."